

**Informace ze semináře VHT oblasti Valašsko-Chřiby,
konaném ve dnech 18-19.5.2019 ve Vsetíně na téma:**

Postup družstva v terénu, kde může hrozit pád člena družstva

Předkládá: sekce VHT oblasti

Vypracoval: Ing. Jindřich Urban
Ing. Libor Holub, Ph.D.

Datum vydání: 31.1.2020

1. Úvod

Přestože všichni dobře víme, že se ve vysokohorském prostředí mají pohybovat pouze turisté, vyškolení pro pohyb ve vysokohorském prostředí, může se stát, že tomu tak není. Někdy také může dojít ke změně podmínek při jednoduché túře v horském prostředí (zvrát počasí, sejít z bezpečné trasy, drobné zranění účastníka apod.), kdy se výrazně změní náročnost trasy, se kterou účastníci zpočátku lehké túry nepočítají a na kterou nejsou připraveni.

Výsledkem uvedených skutečností se může stát, že se skupinka turistů v horách může dostat do situace, kdy se pohyb osob může stát nebezpečným. V tom případě by měla být schopna toto nebezpečí snížit nebo odstranit.

2. Předpoklady, ze kterých budeme vycházet

Účastníci až na vedoucího družstva

- Nemají zkušenosti s jištěním, ani s použitím horolezecké výzbroje.
- Mají k dispozici prsní úvazek, sedací úvazek, propojovací smyčku a „šroubovací“ karabinu, v horším případě jiné prostředky, umožňující improvizované navázání karabinou na lano.
- Vedoucí družstva má vlastní jisticí prostředky, horolezecké lano cca 30 m a patřičné zkušenosti.

3. Postup družstva v terénu, kdy může hrozit pád člena družstva

V případě, kdy při výstupu nebo při sestupu v horském prostředí může hrozit pád člena družstva, musí být členové družstva jištěni.

Obr.č.1 – Navázání uzlem „motýlek“

3.1 I.fáze - Příprava družstva

Vedoucí družstva nejprve každému pomůže s oblečením úvazků a zkontroluje je. Následně vytvoří na konec lana uzel „krejčík“ a dále ve vzdálenosti po 2m uzly „motýlek“ (obr.č.1) pro všechny členy družstva. K těmto uzlům prostřednictvím karabiny do uzlu v propojovací smyčce (mezi prsním a sedacím úvazkem) naváže všechny členy družstva v níže uvedeném pořadí. Sám se pak naváže na druhý konec lana. Volnou část lana mezi ním a dalším členem družstva na sebe namotá dle obr.č.2 a zajistí proti utažení.

Obr.č.2 – Navázání zbytku lana vedoucího družstva

Pořadí navázaných členů družstva je následující: Vedoucí družstva, dále nejméně zkušený účastník a nakonec nejzkušenější účastník. V případě, že účastníci mají stejné zkušenosti, tak za vedoucím družstva jdou v pořadí dle hmotnosti účastníků (první jde nejtěžší, atd.).

3.2 II.fáze - Výstup družstva na vrchol

Takto vystrojeni začnou zdolávat část túry od okamžiku, kdy se kterýkoliv člen družstva začne cítit nejistým, anebo tam, kde o tom rozhodne vedoucí družstva (obr.č.3). Kde to jde, tak zpočátku zdolávají lehčí úseky túry chůzí, v obtížnějších úsecích se přidržují rukama skály.

Kde je to třeba, tak tam se členové družstva zastaví, vedoucí družstva jde (leze) dál, přičemž si odmotává postupně z krku lano. Při každém odmotání lana je znovu zajistí proti dotažení. Jakmile

dorazí na bezpečné místo, zajistí se tam a dá pokyn členům družstva k překonání tohoto úseku. Přitom je jistí dobíráním lana přes poloviční lodní uzel a HMS karabinu. K zajišťování využívá průběžně různé části terénu, zejména skalní výstupky. Když dorazí poslední člen družstva, dohlédne vedoucí družstva na to, aby bezpečně stáli, a sám pokračuje stejným způsobem dál. Jakmile se dostanou do jednoduchého úseku, tak si znovu na sebe namotá lano, zajistí je a dále pokračují společnou chůzí.

Obr.č.3 – Vedoucí družstva rozhodl o navázání družstva

Tam, kde družstvo postupuje společně a je možné lano vest za skalním výstupkem, je vhodné uvedenou možnost uplatnit. V případě nenadálého pádu některého člena skupiny je možné následně využít přehozeného lana za výstupek ke zmírnění rázu pádu a jeho zastavení.

3.3 III.fáze - Sestup družstva z vrcholu

Při sestupu družstva z vrcholu jde vedoucí družstva poslední. Jako první jde a určuje směr postupu nejzkušenější člen družstva, vedoucí družstva jej usměrňuje slovními pokyny /rychlost a směr sestupu/ (obr.č.4).

V případě sestupu a při tom hrozícího pádu některého člena družstva se ve vhodném místě vedoucí zajistí a odmotá lano, kterým pak jistí společný sestup celého družstva najednou. Jakmile tento úsek překonají členové družstva příchodem do bezpečného místa, sestoupí vedoucí družstva za nimi a pokračují dále.

Při strmějším úseku, když již nestačí zajištěný sestup, musí dojít k tzv. spouštění. Vedoucí družstva se opět zajistí a ostatní členové družstva se zavěsí do lana, kterým je najednou spouští vedoucí družstva. (Lano je tedy zatěžováno téměř celou vahou všech účastníků). Po spuštění vedoucí družstva tento úsek opatrně slézají.

Obr.č.4 – Sestup ne příliš obtížného úseku

Pokud tento úsek je tak strmý, že jej nemůže vedoucí družstva bezpečně slézt a natolik dlouhý, že na jeho slánění nestačí volný konec lana, tak vedoucí družstva vyzve členy družstva, aby se bezpečně postavili, rozvázali všechny uzly na laně a tím lano uvolnili. Pak si vedoucí družstva lano vytáhne, připraví pro slánění, slání, lano stáhne, znovu naváže uzly „motýlky“ a na ně jednotlivé členy družstva a pokračují dál do místa, kde je již chůze bezpečná.

3.4 IV.fáze – společná (výstup i sestup)

V praxi se setkáváme s úseky, kdy součástí cesty k vrcholu jsou i dílčí sestupy. Pokud se jedná o strmý sestup vyžadující jištění, tak se vedoucí družstva zastaví a nechá se předejít všemi členy družstva a začne je jistit při sestupu. Jakmile se strmost zmírní, tak se znovu vrátí k původnímu pořadí. Stejně tak při úseku prudkého výstupu při sestupu.

4. Závěr

Je samozřejmé, že **předpoklad o tom, že členové družstva neumí použít lanovou techniku je mezní stav, ke kterému by nemělo docházet.** Je to vlastně popis toho, kdy se např. neorganizovaní jedinci neočekávaně dostanou do situace, ze které se sami nedostanou a musí jim pomoci jeden zkušený a vybavený vysokohorský turista.

Cílem by mělo být, aby pokud už k nastíněné situaci dojde, tak aby členy vytvořeného družstva byli absolventi Výcvikového minima VHT, kteří mají jisté zkušenosti, umí používat lanovou techniku a mají vlastní lezecký materiál. Tím se všechny výše popsané činnosti značně urychlí, zjednoduší a jištěním vedoucího družstva se výrazně zvýší bezpečnost pohybu celého družstva v horském terénu. Protože pokud k takovéto situaci dojde, jsou **čas a bezpečnost** hlavními kritérii, kterým tyto činnosti podléhají a kterými jsou ovlivňovány.

Obr.č.5 – Dílčí jistění člena družstva při sestupu

Ideální stav je v případě, když se družstvo dostatečně „sehraje“ a kdy je schopno několik členů družstva (obr.č.5) jistit ostatní členy družstva.